

igitur 1767, tertio Idus Decembres, cum ab sola virium attenuatione in lectulo jaceret, rogatus a Marquezio, num vellet postero die, Mariae Guadalupanae solemnitati sacro, in ejusdem honorem Divina refici Eucharistia; id se velle, respondit, si a debilitate liceret. Noctem egit non prorsus incommodam, et mane diluculo decenter in cubili sedens, roboratus est sacro Pane, quod extremum ipsi fuit Viaticum, quin tamen agnosceret, eo se muniri ad aeternitatem. Post modicum enim temporis cum ad illum Marquezium rediret, jam vita functum invenit, sed in eadem positura sedentem, brachiis in crucem conversis, capite paululum inclinato, nihil incompositum, nullo penitus indicio comparente, quod torvum mortis aspectum aut vidisset, aut formidasset. Aetatis annum complevit sexagesimum: quiescit in Paroeciali Veracruzensium Templo. Mancam, plane fatemur, imperfectam, et summo compendio elaboratam esse hanc imaginem Michaelis Castilli, prorsus digni posterorum memoria: sed haec pauca, quae de illo scripsimus, in commentarium esse poterunt, siquando exurgat, quod optamus, qui Mexicanum hunc nostrae aetatis Apostolum plenius, et perfectius adumbret.

AUGUSTINUS PALOMINUS.

X Alapa, frequens oppidum, amoenum, et salubre in Mexicanis, famosi nominis est apud Hispanos negotiatores ab opulenti nundinis eo loci jam a principio hispanae dominationis institutis. Inter primos hujus oppidi tum genere, tum virtutibus eminebant Joannes Castrus Palominus, et Agnes Maria Luna, quibus matrimonio conjunctis, plures fuere Xalapae filii; atque ab hoc genere clarum est hodie in Havanensibus nomen Palominorum, quo tota fuit familia translata radicitus. Josephus, et Augustinus, vix pueritia deposita, Societati Jesu nomen dederunt: ille natu omnium maximus, post annorum plurium sudores in annuntiando Christi nomine remotis Cinaloviis, cum iter ageret hispana ditione pulsus, in summa egestate Guaimis desideratus est. Augustinus autem natus decimotertio Kalendas Septembres, anno 1714, tenellus adhuc Angelopolim immigravit, operamque grammaticis rudimentis alumnus in Divi Hieronymi Seminario navavit. Ab illa expeditae rationis infantia inter alias virtutes apparuit praeditus mira innocentia, et animi candore; a quibus certe tota vitae serie, ubi ubi commoraretur, annumeratus est ad viros Nathanaeli similes, in quibus dolus non est. Haec magna.

gnarum virtutum semina ut suo tempore fructum ferrent, a Deo vocatus est in religiosam familiam; et sexto Kalendas Decembres, anno saeculi nostri 1729, aetatis ejus vix impleto decimoquinto, in tirocinium Societatis contendit. Et hic facile fuit informatus, et probatus, et Magistro quam charissimus; atque ad amoena studia statim a tirocinio evocatus, eminuit ingenio non vulgari, ut eminebat etiam modesta demissione, atque in pietatis rebus assiduitate. Hac eadem litterarii profectus, et constantissimae virtutis laude, philosophiae, ac theologiae curricula emensus est, semper inter primos probatus a Magistris, apud quos de more pericula subibat. Designatus a Majoribus Magister, qui ad Angelopolitanos latinitalis primum elementa, deinde rhetoricam traderet; puerilem aetatem admirabili patientia, et nihil aut plagosus, aut supercilio austerus, informavit; atque eodem tempore dictus puerorum Praefectus in Divi Hieronymi Seminario, illorum mores non absimili suavitate finxit ad probitatem, et civilem disciplinam, quam mentes in litteris erudit. Sacris initiatus, et tertio probatus ex domestica consuetudine in Sancti Spiritus Angelopolitano Collegio, Zelayam immittitur operarius. Nec diutine ibi constiterat, cum itinere immenso et terrestri, et maritimo ire jubetur Emeritam in Jucatanis, infimae grammaticae docendae gratia, inde rhetoricae, postremo philosophiae: quibus in muneribus plausit civitas universa Palomini modestiae, ac navitati;

et

et ab ejus disciplina prodierunt optimi adolescentes, qui postmodum fuere decus palaestrae litterariae. Confectio philosophiae Magisterio, mare rursus ingreditur, Veramcrucem appellatus: ubi non quidem multum temporis conseedit, magnis tamen laboribus desudavit in sacris audiendis confessionibus, et publice ad populum dicendo: singulariter enim a natura insignitus impetu quodam, et efficacia ad movendum, et persuadendum; non omisit, hoc sibi gratis a Deo commissum donum in animorum salutem adhibere. Tertium accepit imperium mari se committendi, renuntiatus Magister, qui Theologiam Havanenses edoceret. Qua in urbe id habuit ingentis admodum voluptatis, ut Parentum suorum conspectu fruere, eosque quasi primum cognosceret: illi enim Xalapae, ut demonstravimus, olim commorantes, pene infantulum Augustinum ab suo complexu avulserant, ut Angelopoli elementariam, et litterariam institutionem acciperet, ipsisque interea in Havanenses immigrantibus, nulla tot annis fuerat opportunitas in desideratos amplexus veniendi, et se mutuis gratulationibus recreandi. Neque vero multum temporis Augustino licuit eo perfungi solatio: nam revocatus ad Jucatanos, Theologiam publice tradidit in Emeritensi Academia, eodemque tempore administravit Sedalitatem Marianam in Sociorum Templo institutam. Valuit quoque non modice prudentia gubernationis, quam in binis exeruit Magistratibus: Rector enim primum Collegii Sociorum
in

in Emeritensibus, qui et Regalis, Pontificiae-
que in eadem urbe Academiae Rector antiquo
jure appellabatur; inde domicilii Superior in
Campechiensibus, magna semper cum laude se
gessit; eique plausus, et venerationem externi
tribuerunt; atque ipsum Socii coluerunt qui-
dem, sed maxime dilexerunt, et ab eximia
charitate, profunda demissione, morum elegan-
tia, et suavitate praedicarunt: et evehendus
fortasse fuerat ad amplissimas in Provincia di-
gnitates, nisi postrema calamitas contigisset.

In hoc erat, quem diximus, postremo Ma-
gistratu, cum Regio indicitur decreto, Socios
universos ab Hispanis abire. Debilem vero, et
macie confectum Augustinum, qui et fere per-
petuo valetudine vexabatur, et tum temporis
ab recenti morbo tertianae febris aegre conva-
lescebat; id itineris immensi omnino agere non
posse arbitratus est Praefectus ab Rege in Ju-
catanis. Quare nuntius ab Emerita Campechium
convolat, qui ejusdem Praefecti nomine Recto-
rem liberalibus verbis invitat, ut Campechii
remaneat usque ad reparatas vires, et confir-
matam perfecte valetudinem. Ille autem post-
quam benevolum Praefecti animum multis re-
pendit gratiarum actionibus: *Malle se, inquit,
aerumnis oppressum emori, quam avelli ab Socio-
rum contubernio: nec enim aut valetudinem, aut
vitam ipsam tanto sibi esse dolore dignam; tam-
etsi nihil dubitaret, nullum desiderari posse offi-
cium, quod sibi Campechienses lubentissime non
praestarent, a quibus jam diu erat, cum singu-
laris*

laris benevolentiae significationes acceperat. Ita
demum, Regio Praefecto permittente, in So-
ciorum comitatu vela solvit Campechio, et nun-
quam valetudini restitutus, diuturnam, et aequae
incommodis, ac periculis refertam navigationem
in Gaditanos confecit; ac post varios casus, et
stationes in portu Mnestei, Nova Carthagine,
Adjacioque, ditionem tandem attigit Pontifi-
ciam, atque ex Majorum imperio in Castro
primum, cui nomen Medicina, deinde in alte-
ro, quod appellant Guelfum, consedit. Et hic
vitam egit omnino inculpatam vir gravissimus,
cui nulla erat in mortalibus cura, nullum ob-
lectamentum. Nisi pro sacris religionibus, aut
honestae deambulatione in bonum valetudinis,
nunquam extra domum Augustinum conspicere-
res; et tum modestam pietatem respirabat, quae
Castellanorum oculos in admirationem rapie-
bat. Haec autem paulo ultra novem menses:
nam cum sensim destitueretur viribus, atque
ut erat jamdiu suspiciosus, ducendi spiritus dif-
ficultas incresceret; de coelesti peregrinatione
ferventius cogitare coepit. Anno ineunte 1770,
Socium quemdam intime sibi necessarium allo-
quens, haec aperte pronuntiavit: *Equidem nihil
ultra sum dubius, hoc anno me a mortalibus abi-
turum.* Et profecto accitus in auxilium Medi-
cus dimidiato Januario, non pluries venit, quin
de salute hominis desperaret; ac tandem pridie
Nonas Februarii post prandium imperavit, illi
porrigi coelestem Cibum pro viatico aeternita-
tis. Nihil hic nuntius luctuosus accidit Augusti-
P. III. S no,

no, qui confestim, vocato ad se Socio ab sacris confessionibus, totius antea vitae arcana deposuit; atque inde Sociis omnibus in ejus cubiculo congregatis, ultro iterare voluit, et ingenti gaudio iteravit solemnia vota, quibus olim fuerat in Societatis Professos annumeratus: nec dimitti conventum illum, sibi jucundissimum, passus est, quin se noxarum in Societatis leges reum apud omnes diceret, ac veniam suppliciter postularet. Id autem ea fecit verborum efficacia, et religione, ut adstantium plerique lacrimas non tenerent. Prima noctis vigilia, loci Parochus, agmine Cleri facto, Divinam dapem attulit; quam cum suscepisset aeger maximis gaudiis delibutus, et fato proximus crederetur, sacro etiam oleo inunctus est. Postridie vero meliuscule se habere coepit, ac saepius postmodum pietatis ergo resumpsit panem Eucharisticum. Toto vitae spatio addictissimus fuerat Augustinus Mariae Virgini, quam titulo Matris Luminis peculiari colebat pietate; postremis autem illis diebus jucundi erat spectaculi, quas ad illam religiones, et quam ferventes preces ingeminaret. Sed urgebat fatalis hora; et Sociis omnibus juxta aegri lectum convenientibus, cum Ecclesiae precibus Deo commendaretur anima jam prope ad aeternum Judicem itura, et ad ea verba ventum esset: *Licet enim peccaverit, tamen Patrem, et Filium, et Spiritum Sanctum non negavit*, haec recitantem interpellavit ille, ac moribundis labris: *Haec, ait, precor, adjicias: Et licet plane indignus*

contubernio Sociorum, in eo tamen ad hanc horam ex Dei misericordia duravit. Tanquam enuntiare vellet in extremo certamine positus, magnum sibi esse solatium, quod in ea militia usque ad interitum depugnasset, in qua tenellus coeperat mereri stipendia. Et quo plus appropinquabat in mortalitatis exitum, hilarior esse videbatur purissimus ille animus, et sane maturus ad gaudia aeternitatis; pluries enim auditus est in haec erumpere: *Oh Deum misericordem! ingentibus, et ineffabilibus in hac hora cumulor voluptatibus!* Postridie tandem Idus Februarias, anno praedicto 1770, in suavissimis colloquiis cum Maria Virgine, atque in ferventissimo Numinis amore, nullis omnino agitatus angoribus, nullis animi a corpore avolantis indicibus, hora circiter post meridiem, quasi placidissime dormiret, fato concessit, annos natus quinquaginta quinque, ac fere dimidium. Quae binae sunt eo loci Sodalitates, ultro se obtulerunt, et funebrem pompam nulla mercede comitatae sunt. Melchior Brancolinus, cui primum erat in pago Sacerdotium, generose, ac magnifice justa solvit, adstante Clero, et Sociis, quotquot ibi commorabantur. Jacet in Templo Guelfi principe, ubi aram habet Lajola, ejusdem Templi Patronus inter primos, et quem incolae summa veneratione prosequuntur.

Excelluit in Palomini virtutibus intaminata sinceritas, quae nullas novit artes fingendi, aut assentandi. Ab indole inprimis affabili, a

charitate, a munificentia, Superior fuit domesticæ pacis amantissimus, et subditis acceptissimus. Religiosa inopia, quam vivens fideliter coluerat, post ejus interitum fuit oppido manifesta: nihil enim reliquit, nisi libros pauculos, attritas vestes, aliaque id generis, quibus pannosus quisque fere non caret. Quod autem pretiosius in suis rebus inventum est, ea fuere macerationis instrumenta, quibus ad bellum, et assiduas victorias de suomet corpore, ac de animi motibus, utebatur: et erat in illis crux ferrea, quam pluribus acuminibus horridam adpectus alligabat. Nulla unquam calamitas, nulla aerumnarum multitudo movit hominem a tranquillissima patientia, in qua certe fuit magnanimus; quin imo quidquid rei subitæ accideret, quod bilem intus excitaret, in haec illico mansuetissimus erumpebat: *Id unum volo, quod est a Numinis voluntate*. In amoribus habuit, Superiorum exequi nutus etiam levissimos; in Superioribus autem non eos duntaxat numerabat, quibus erat auctoritas ab Supremo Societatis Magistratu; sed Medicos etiam, et valetudinis administratos, quorum vocibus non demississime obtemperare, omnino nefas duxisset. Animorum saluti consuluit indefessa opera, strenua navitate, salutaribus verbis, tum Magister ad plura lustra, tum conscientiarum arbiter in poenitentiae tribunali, tum praesertim Orator in sacris concionibus, pro quibus erat illi facundia sane facilis, plena, et mirabiliter efficax; atque adeo saepius invitabatur

ad

ad rem Christianam annuntiandam, ad coelestium laudes praedicandas. Erat natura hilaris, urbanus, atque admodum festivi sermonis; qui vero nullius dignitatem offenderet, nec audientes vel minimum pungeret, nec (ut solent interdum, qui lingua jocosa sunt) in absentium detractionem desineret. Laudabilis apprime ab animi demissione, parce nimium de suismet dotibus et corporis, et animi sentiebat; et semper pronus ad referendas gratias pro levibus quibuslibet officiis in se collatis, quandoque videbatur ad significationes immodicas declinare: ita quidem postremae infirmitatis tempore nunquam cessabat a praedicandis obsequiis, quibus immeritum se, ut ajebat, Socii cumulabant. Sed ita parce de se opinantem Deus extollere voluit vix ab interitu: Guelfensens enim tum ex ordine primario, tum ex infima plebe, palam per vias illum laudabant, et *Patrem Sanctum* appellabant; et de ipsius pannosa suppellectili quidquam habere venerationis ergo, certatim enitebantur. Noverunt Socii, et venerati sunt; noverunt etiam externi, et apertis laudibus extulerunt meritum hominis, quod unus ipse despexerat.